

Les raons de la catàstrofe

Què ha passat
a les Balears?
Estrictament, que el PP
ha aconseguit majoria
absoluta gràcies al tomb
del vot a les Pitiüses.
Aquesta és la superfície.
Però hi ha elements
en la fondària
que van sortint
—i encara en sortiran
més en el futur—,
que permeten entendre
la sorprenent victòria
conservadora
i el futur que espera
a les Illes.

La campanya electoral va començar la mitjanit del dijous 8 al divendres 9 de maig. El PP ho feia en un recinte tancat, per por de possibles aldarulls. Hi havia temor. Les cares no ho podien negar. L'escenografia i el moment requeria de grans promeses, de somriures, d'intentar transmetre confiança... però tot era postís. Íntimament els dirigents populars, i en especial els més importants caps de llista, Jaume Matas a la presidència del Govern i Catalina Cirer a la batllia de Palma, se sentien derrotats. Si hi havia sort, per ventura quedarien en una situació que els permetria pactar amb UM. A això s'afanyaven durant els darrers dos anys. Es van intentar estendre tota mena de ponts amb la formació liderada per Maria Antònia Munar. Era tan evident que el PP no esperava la majoria absoluta com que un dirigent conservador, el desembre de 2002, confiava a aquest setmanari que només "si sona la flauta" podrien aconseguir 30 dels 59 escons del Parlament. Llavors, vingué la guerra. Amb aquest panorama, encara semblava menys probable la majoria absoluta.

Aquella nit del dijous 8 de maig, el PSIB-PSOE, el PSM, EU—Els Verds, el Pacte d'Eivissa i la COP de Formentera començaven una campanya en què tots estaven més preocupats per veure quin poder podrien arrapar-se els uns als altres, que no per atacar el PP, que donaven ja per mort i enterrat. Feia setmanes que aterraven a Balears ministres i càrrecs de Madrid dels conservadors. Els comentaris displicents eren la tònica habitual dels dirigents del Pacte de Progrés. "Una processó", va qualificar des-

pectivament el president Francesc Antich. La confiança en la victòria era total i absoluta.

Les iniciatives legislatives que havien de marcar la diferència en favor electoral del Pacte eren: la llei de consells, que és una reordenació de l'estructura institucional; la llei de comerç, que afavoreix els empresaris i afecta negativament, segons les organitzacions de consumidors, la immensa majoria dels ciutadans-consumidors; l'anomenada ecotaxa, que era la primera passa per canviar el model turístic i econòmic —una primera iniciativa que no ha tengut continuïtat—; la reforma de la llei electoral per obligar a la paritat de sexes en les llistes electorals; i, després, un seguit de normes en protecció ambiental i canvis en la legislació territorial que, al capdavant, els mateixos partits del Pacte de Progrés (com pot haver seguit el lector en les entrevistes publicades als líders i candidats en aquest setmanari) han qualificat d'"insuficients", en el millor dels casos, i fins i tot de "fracassos".

El missatge general de tots els partits del Pacte era que s'havia "d'avançar" en una segona legislatura en els aspectes que únicament havia començat a actuar en la primera. Estaven segurs que amb això tenien prou.

Així, doncs, començava la campanya. Confiança total en el Pacte de Progrés. I depressió en el PP. Però entre el dilluns, dia 12, i el dimecres, dia 14, tot va canviar radicalment. Els gabinets demoscòpis i d'anàlisi de les seues centrals a Madrid del PSOE i del PP comunicaren a les seues respectives a Palma que de totes les previsions, res de res. Que el vot del PP

Jaume Matas i la seva esposa entren, eufòrics, a l'hotel on el Partit Popular de les Illes va passar la nit electoral del 25-M. Quan Matas va aterrar a Palma ni els més optimistes confiaven en uns resultats com aquests. Però el vot ocult era del PP. Aquest fet, afegit a la confiança dels partits del Pacte de Progrés en la victòria, ha acabat, qui sap per quant de temps, amb les forces d'esquerres i nacionalistes a l'oposició.

augmentava brutalment sobre les previsions d'anteriors enquestes: no és que canviassin, és que el vot anteriorment ocult començava a emergir, i era del PP. I focalitzaven l'increment a Palma, les Pitiüses i Menorca. Que era, en fi, probable la majoria absoluta dels conservadors. L'existència d'aquestes informacions ha estat confirmada a aquest setmanari tant per fonts de l'estructura electoral del PSIB com per una important candidata del PP.

A partir d'aleshores el PSIB comunicà als altres integrants del Pacte que les coses anaven molt malament, i va ser quan començaren a atacar molt més durament el PP o quan, també, es va demanar a José Luis Rodríguez Zapatero que tornàs, com així va fer. La desesperació era el sentiment general. Però, és clar, no ho transmeteren. Tampoc no ho digué el PP, que, amb els seus líders exultants d'optimisme, es va estimar més seguir amb la campanya de missatges en positiu i no contrarestar mai el atac del Pacte.

Tot i la informació rebuda, emperò, ni el PP ni els del Pacte creien de debò que

els vaticinis es podien complir. Era increïble. Per a uns, perquè era massa bo. Per als altres, perquè era massa desastrosos. Però així va ser. Majoria absoluta del PP fonamentada aritmèticament en: tomb total del vot a les Pitiüses, de manera que a Eivissa el PP passà del 43,7% (i sis diputats) al 50,4% (set diputats), mentre que a Formentera la formació aliada dels conservadors (AIPF) passava del 41,2% de fa quatre anys al 53,5% d'ara: l'únic diputat, per a ells. El Pacte d'Eivissa perdia un diputat i baixava del 42,9% al 37,7%, mentre que la COP de Formentera perdia el diputat i passava del 57,2% a 42,2%. Total, en el Consell d'Eivissa i Formentera els conservadors tenen vuit diputats i els progressistes tan sols cinc.

A Menorca la intensificació de la campanya, amb Zapatero i la marxa directa que va impulsar Joana Barceló, del PSIB, va aconseguir aturar el cop que a Madrid preveien. De fet, el temor era que el PP aconseguís la majoria absoluta (set diputats). No en va quedar lluny, però no l'obtingué: el PP perdé un 1%

i va mantenir els sis diputats; el PSIB-PSOE (sis escons) i PSM (un) aconseguiren mantenir la representació. És un resultat allunyat de les expectatives progressistes d'abans de la campanya, però almenys la distribució d'escons augura un pacte per conservar la majoria d'esquerra.

A Mallorca la situació és pràcticament la mateixa de sempre. El PP augmenta un 0,5% i arriba al 45%, però es queda amb els setze diputats que tenia. En el bloc del Pacte de Progrés, augmenta el PSIB (del 23,1% al 26,4%) de vuit a nou diputats; el PSM rep una catastròfica llosca i perd un diputat (en tenia quatre i es queda amb tres), quan ja en perderen un altre fa quatre anys, i passa del 13,5% dels vots al 9%; UM manté el seu percentatge (9,1% al 9,2%) i també la representació (tres diputats), i es converteix en la tercera força de l'illa; i EU - Els Verds baixen el 5,9% al 5,5% amb els mateixos escons (2).

Així doncs, el resum balear és, en escons: PP, 30 diputats; PSIB-PSOE, 19; PSM, 4; UM, 3 i EU - Els Verds, 3. El consell pitiüis per al PP, el de Menorca per a PSIB-PSM, i el de Mallorca... incògnita.

El Consell de Mallorca. La situació a Mallorca és estranya i tot dependrà d'UM. No té, el partit de Maria Antònia Munar, una bona situació, però podria intentar un pacte. O bé amb el PP o bé amb l'esquerra o, també és possible, optar per l'abstenció. Sembla que tot dependrà de l'opinió que s'imposi en el si d'UM (en el moment de tancar aquesta edició no hi ha cap pronunciament formal al respecte), de si fer un *paquet* negociador amb el PP a partir dels municipis on és frontissa decisòria (sobretot en els emblemàtics i importantíssims consistoris de Manacor i Calvià) i el Consell, o bé si s'opta per negociar municipi a municipi i en el Consell passa a l'oposició.

La possibilitat de reeditar una mena de Pacte de Progrés en el consell és numèricament possible, però té moltes dificultats polítiques: el context general és aclaparadorament favorable al PP; les divergències entre els membres del Pacte, amb la derrota, s'han accentuat fins intercanviar-se agres acusacions; i seria

D'esquerra a dreta, Francesc Antich, Joana Barceló i Maria Antònia Munar. La pujada dels socialistes només ha servit per a mantenir el Consell Insular de Menorca. El de Mallorca, encara en l'aire, podria seguir en mans de Munar, si arriba a un acord amb el Partit Popular.

molt difícil explicar que els derrotats s'unissin per impedir que el Consell tengués govern conservador perquè, al cap i a la fi, les urnes no han deixat cap espai per al dubte sobre la valoració suficientment majoritària que ha merescut l'aliança del centre-esquerra-nacionalista que es va dir Pacte de Progrés.

El futur. L'impacte de la majoria absoluta del PP ha estat com un terratrèmol de magnitud 10. És tan intens que ni tan sols els damnificats a l'esquerra, el nacionalisme i l'ecologisme –partits, organitzacions socials, col·lectius culturals, professionals...– són capaços encara de prendre consciència de quins són els danys i encara menys de saber què poden fer en el futur.

Així com passen els dies, l'única opinió en què coincideix tothom és que va per llarg i que serà intens. No es tracta d'una legislatura, probablement ni de dues, i qui sap si alguna més. No és solament el què, la majoria absoluta del PP, sinó el com. Perquè els conservadors han fet bandera de dues idees fonamentals. Una, el retorn a la política en favor del creixement econòmic basat en els paràmetres tradicionals (increment del PIB com més millor, màxima ocupació de la planta hotelera existent...) i oblidar el que pretenia impulsar el Pacte de Progrés (no tant de

creixement quantitatiu i més de qualitatiu: creixement sostenible, en diríem). Dues, el "bilingüisme" enfront de la "imposició catalanista" que presumptament ha protagonitzat el Pacte de Progrés.

És evident que la majoria absoluta, considerada a més des de la perspectiva de la unitat interna demostrada els darrers mesos pel PP, permetrà a Jaume Matas impulsar a fons el programa electoral basat en aquestes dues idees fonamentals. Però, sobretot, ho podrà fer amb sintonia total amb el Govern de Madrid. Almenys fins a les pròximes eleccions i, a hores d'ara i després del resultat del 25-M, no sembla molt probable un tomb que permeti formar govern a Zapatero. Això significaria que Matas podria disposar d'allò que, justament, mai no ha tengut el Pacte de Progrés: les inversions i suport del Govern central.

A efectes estrictament balears, a més, l'estratègia popular ha sortit perfecta. No sols per l'excel·lent campanya electoral que han fet, sinó per com han *gestionat* –gestos, actituds i manifestacions de Matas– la victòria. El ja immediat president diu constantment, amb gest de preocupació, que el que l'importa per sobre de tot és "salvar la temporada turística", en greu perill, sogons diu, per l'actuació del Govern Antich. El que no diu, és clar, és que les reserves de què ja disposen al-

gunes cadenes hoteleres permeten augurar que la temporada serà millor que l'anterior. A més, la total sintonia de Matas amb la cúpula hotelera (significativament el president de la Cadena Sol, Gabriel Escarrer, era a la festa de la victòria popular el diumenge electoral) farà que hi hagi gran complementarietat en els missatges. No hi ha dubte, doncs, que a la tardor Matas haurà *salvat* el turisme balear. Per aquest flanc l'oposició ho tindrà magre.

D'un altre, la continuïtat, sense cap reforma profunda durant aquests quatre anys, de la llei bàsica urbanística (les directrius d'ordenació del territori), que va ser aprovada pel primer govern de Matas (1996-99), deixa aquest altre flanc també totalment blindat per al PP.

I pel que fa als temes lingüístics, culturals i educatius, la majoria absoluta, amb una participació molt alta (63,4%), només superada en les eleccions de 1987 (67,2%) i amb el valor afegit del crescut cens, dóna al PP legitimitat política per fer el que vulgui i, encara pitjor, sempre podrà escudar-se en el suport dels votants a les seves tesis per contestar qual-sevol crítica.

El resum és obvi: el futur de Balears, i probablement per molts anys, es diu PP.

Miquel Payeras